

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

Rodica Buhnă și Ion Dascăl

Sumar

EUGENIA MANEA-CERNEI

Devin cu încetul ... CUVÂNT1

VALENTINA TIMOTIN

Calvarul deportărilor2

GRIGORE GRIGORESCU

Petru Bogatu — patriotul Patriei sale3

TRAIAN VASILCĂU

Mitropolitul Efrem Enăchescu —
păstrătorul de candelă aprinsă în Basarabia4

ȘTEFAN SOFRONOVICI

Al treilea duplex Reșița—Chișinău6

LIA BANARI

În poiana cea cu dor, dor de tot ce-i bun ne leagă8

VETA GHIMPU MUNTEANU

Ion Dascăl și Rodica Buhnă10

RAIA ROGAC

„Provocarea verii“ la Biblioteca „Transilvania“18

ANDA CRISTINA VAHNOVAN

Poezii.....21

LILIANA ROTARI

Universul colorat al Gabrielei Stroici.....23

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa, redactor-șef

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

dr. hab. Victor Ghilaș

dr. Mariana Cocieru

dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național de Etnografie
și Istorie Naturală

Gheorghe Nicolaescu,
muzicolog

Vizitați site-ul

www.casadecreatie.md

Acest site reprezintă mijlocul tehnic, care ne permite să oglindim și să arhivăm activitatea cultural-artistică de amatori și a meșterilor populari din republică.

Site-ul conține **arhiva digitală a revistei Realități Culturale**, disponibilă gratuit.

Compartimentul **Librărie** prezintă informații privind literatura metodică-științifică, de artă autohtonă și universală, necesară pentru instituțiile primare de învățământ artistic din republică.

Rubrica **Evenimente culturale artistice** va ține la curent cititorul cu diverse evenimente din viața culturală a țării, contribuind la promovarea și popularizarea culturii naționale.

În curând, pe site va fi disponibilă o **hartă interactivă** a satelor, raioanelor și zonelor folclorice.

Societatea culturală

Casa de Creație a Republicii Moldova

Proiectul „Realități Culturale“

Telefoane: (022)202-553, 069-39-29-09 (Ion Șarban)
Mob.: 069-39-24-98 (Pavel Popa, redactor-șef)

ISSN 1857-4424

E-mail: casadecreatie@gmail.com, popapavel55@gmail.com
Adresa: mun. Chișinău, str. București, 68, oficiul 338
Paginare și machetare: Igor Condrea

Devin cu încetul ...

CUVÂNT

Da, s-a stins steaua orficului nostru rapsod — Nicolae Dabija, dar pe firmamentul literaturii Neamului Românesc se conturează o SuperNovă, o stea strălucitoare, care va lumina, și peste secole, acest plai mioritic, făcând să întrețină în verticală coloana vertebrală a Românilor de pretutindeni.

Spunea neordinarul **Napoleon**: *Oamenii de geniu sunt meteori destinați să ardă pentru a-și lumina secolul...*

Așa este. Bunul Dumnezeu ne-a iubit, s-a milostivit față de acest popor, împovărat de secole cu suferințe și dureri profunde, și ni l-a trimis pe acest înger al Neamului pentru a ne lumina conștiința. Când a considerat că misiunea și-a împlinit-o, cu supremă demnitate — L-a luat (poate, prea timpuriu...) la El, ca noi, cei rămași, să-i simțim prin fiecare celulă, prin fiecare nerv, lipsa cea mare a flăcării călăuzitoare.

Da, a fost o flăcărie, a fost un meteor, a fost o cometă, a fost o stea, care a strălucit imens pe cerul vieții noastre și continuă să strălucească în Ochiul al treilea (care ni l-a deschis), în *Apa cea neînceptută* din *Lacrîma care vede*, în *Fulgerul înrourat* și *Cerul lăuntric* al nostru, în *Așchii de stele* ce cad pe pământ, făcându-ne mai senzitivi, mai vibranți la Doru-

Sub arborele aceluia cer vechi-răs-străvechi
eu eram fericit din întâmplare.

Tocmai cântam, când steaua a plesnit ca
un bec, umplând universul de însingurare.
Și lumina pe dată i s-a scurs în pământ
lăsând în urma ei pe ceruri o pată;

Voiam să mă știu
de mai sânt
și cântam
să m-aud
și nu
m-au-
zea-
m

semn că murisem ultima dată.

/Nicolae Dabija, „Steaua“/

rile interzise, la Freamătul aripei sub cămașă, înțelegând că Libertatea are chipul lui Dumnezeu, că nu avem Dreptul la eroare, că trăim între Dragoste și Moarte și că Poezia-i o bucurăsoasă tristețe.

Astăzi, opera acestui zburător **cu aripă sub cămașă** (Lazăr Lădăriu); acestui poet **al unui univers al candelor ...** (Mihai Cimpoi); acestui **Orfeu al Basarabiei, lirica căruia este o poezie a legendelor, a Memoriei** (Teodor Codreanu); acestui **elocvent avocat înflăcărat al cauzei**

naționale (Alex Ștefănescu); **acestui suflet veșnic arzând întru nemurirea neamului ...**, **rătăcitor cavaler prin cetăți medievale, cugetător însetat de absolut, mereu îndrăgostit de ritmuri și de rime** (Vasile Flutur) — această remarcabilă operă a poetului Nicolae Dabija — **poet cu nume voievodal** (Ion Cocora) — astăzi, când nu-l avem în preajmă, ci-n profunzimea universului nostru lăuntric, se citește altfel...

Simțim cu toți porii dragostea care a purtat-o acestui Neam, care a trecut prin atâtea intemperii, căruia-i dorea Binele și Fericirea, Libertatea și Re-Unirea cu Țara și Revenirea la vatra strămoșească.

Nicolae Dabija, acest **fulger care a fost** „ne-a sugerat „să-mblânzim veșnicia și... „s-auzim timpul cum trece...”

El, poetul, **acest elegiac împătimit și melancolic luminos** 1 (Eugen Simion), scânteind acum prin universuri, își îndreaptă spiritul spre noi, cei rămași pe această planetă albastră, adulmecând *izmele albe și cicorile albastre*, care le considera drept urme ale lui Dumnezeu. I se face dor de noi, dor de firul cel de iarbă nemuritoare *cum se roagă drept*, îi e dor să vadă frunza cu harta vechii Dacii imprimată pe ea, să prindă lumina gutuiei care-și mută lumina în stele, să admire *teii*

eminescuiți și plopilor ce ridică minarete...

Și aceste doruri, imprimate pe sidiul spiritului său, „înspică” — prind rod, dezlănțuind acea muzică de țambale, când, pe pământ, pune urechea pe tulpina stejarului ca s-o audă. Aceste doruri intensifică conturul acelor peisaje sufletești, pe care poetul le mai numea și peisaje materne.

Cu adevărat, are dreptate **Constantin Ciopraga**, analizându-i opera: „... Nostalgie difuză [...], o discretă seninătate pe un fond reflexiv-liric iradiază din confesiunile de iubire ale romanticului însingurat, de o constantă gingăsie a sentimentelor, Poezie de șoapte și rememorări care s-ar vrea citită și recită în acompaniament de harpe și flaute în lumini catifelate, scăzute...” „tribun, rapsod, evocator”...

Nicolae Dabija, aedul, sub pașii

căruia creștea iarba (ne-o mărturișește chiar el), „pe-un șes al universului” stă-n „templu său de rime”... alături de **Icar** — zeul zborului, dar, poate, și de **Orfeu**, pe urmele căruia a bătătorit cărări spre neuitare, și discută aprins despre teluric și astral, despre orizonturi metafizice, despre viață și moarte, despre virtutea esențială a omului, care este Dragostea, despre Creatorul Universului, pe care-L au în preajmă...

El le recită visător:

„... Da, ne-om mai naște
încă-odă’ —
spune și stânca, și pârâul —
dar nu pentru a face răul,
ci — binele neterminat”

(„Binele”, p.448)

Cu adevărat, *se-ntoarce-n hume perisabilul / și-n stele urcă inefabilul* (**Ion Hadârcă**). Prin acest *inefabil* dăinuie Veșnicia!

Aceste gânduri, aceste impresii

le-am ciugulit din cartea poetului *Doruri interzise*, Ed-le Litera Internațional și Litera București — Chișinău (colecție de autor), 2003, 624p., pe care am recitat-o cu o profundă durere de inimă, dar care, totodată, mi-a uns cu lumina, nostalgia și balsamul întremător, sufletul rănit de această pierdere amețitor de dureroasă.

Dar rămâne Opera!

Pe acest zeu *al cuvintelor* mai rămâne să-l descoperim mereu în remarcabila-i operă, să-i auzim cuvintele sfinte din poemele sale de taină, fiindcă în metaforele sale, *în loc de cuvinte* a pus *fâșii de soare*, — poeme care au fost *scrise pe șesuri de ale ierbii ieroglif*, dar și c-o pană de înger, fiindcă cel care *de dor era muguri de iarbă* s-a retras în CUVÂNT!

„...Devin cu încetul, CUVÂNT pe care Domnu’-l tace?!-l rostește?!“

28.07.2022

VALENTINA TIMOTIN, ȘEF BPPUHOI, RAIONUL IALOVENI

Calvarul deportărilor

Ca rezultat al colaborării dintre Biblioteca publică Puhoi și Creșa Grădiniță nr. 1 „Lăcrămioară”, în cadrul Clubului de lectură, la data de 13.06.2023, a avut loc discuția cărții: „Stalin mi-a furat copilăria” scrisă de Boris Vasiliev.

Cu emoții și lacrimi de durere în ochi am reținat această tristă realitate istorică despre drama unui copil roman-basarabean deportat în Siberia. Despre ororile la care au fost supuși oameni ne vinovați, despre acea teroare

care a avut loc în noaptea de 12 spre 13 iunie 1941 și pe care trebuie să o cunoaștem cu toții.

„Un popor care nu-și cunoaște istoria e ca un copil care nu-și cunoaște părinții.”

Petru Bogatu — patriotul Patriei sale

Dintotdeauna personalitățile veritabile erau modele ale modestiei — conștiente de valoarea lor intelectuală morală. Confirma legitatea respectivă și Petru Bogatu.

Sunt profund recunoscător profesorului pentru alfabetizarea politologică, pe care o poseda monstruos de viguros, căreia ia consacrat întreaga viață culturologică și opera-i axiologică. Anume de la Dânsul am însușit limbajul geopolitic profesional, elevat și elegant, rafinat românesc, stilul măiestrit, ce l-am studiat, admirat și promovat — „o adevărată rara avis de profesionalism“ (Daniel Ioniță, ambasadorul României în R. Moldova).

Bonomia și modestia, salahoria, inteligență politică, martirajul ori saga intelectuală națională a lui Petru Bogatu rămâne bogăție patrimonială inegală la scară patriotică panromânească. S-a afirmat și legitimat ca legendar profesor luminist (neo)pașoptist public și civic, numele lui este scris cu litere de aur în analele politicii intelectuale. După cum afirmă — ingenios de judicios și mărinimos — colegul și camaradul confesional George Marzencu, Petru Bogatu a fost „prizonier al marii sale modestii“. Însă aceasta-i „fundatia solidă a tuturor virtuților“ (Napoleon).

Măreția și vrednicia lui Petru Bogatu era conștiința refuzului de a se înțoli cu straie ministeriale ale demnitarului veleitar tutelar, a rămas fidel vocației sale apostolice de luminist naționalist și sufletist — suprema bogăție și avuție a veciei, nu a vremelniceii.

Pe parcursul câtorva decenii — când apăreau dileme ori probleme în situațiile noastre sociale scizoide — apelam la ajutorul consultativ-orientativ al profesorului. De acum încolo, îl vor substitui iluștrii colegi din Țară — V. Naumescu, T. Paleologu,

A. Papahagi, T. Ungureanu, D. Uncu, M. Neamțu, V. Buda, D. Dendiu, C. Pohrib, Gh. Roncea, Gh. Daminan, A. Vlășceanu, S. Lavric, C. Târziu etc.

Admiram țișianismul redutabilului P. Bogatu, evocat actualmente de fiul Cristian (27 aprilie 2020): „Filosoful Petre Țuțea, pentru care tata avea un respect deosebit, a iubit neamul românesc cu patimă, o personalitate enciclopedică, aceasta se poate afirma și despre tata. Oricâte speculații s-ar face, tata nu s-a vândut niciodată nimănui, deși au existat cazuri când unele forțe au căutat să-l corupă. Nu s-a vândut lui Plahotniuc. A acceptat angajarea la PrimeTV, deoarece reprezentanții postului de televiziune i-au promis că îi vor respecta libertatea de exprimare, iar el a decis să dea, prin emisiunile sale, lecții de politologie (M. Eminescu s-a angajat la Timpul, ziarul partidului Conservator, dar critica și partidul, fiind echidistant). În plus, era conștient de viitoarele critici la adresa sa, dar nu se temea de ele. Angajarea la acest post, nici pe departe nu a îmbogățit familia noastră, am rămas

la nivelul clasei de mijloc. Tata s-a dovedit a fi un bun futurolog când a prezis instaurarea unei guvernări filoruse la Chișinău, criticile sale dure la adresa partidelor proeuropene de dreapta au fost obiective“. Este firească paternitatea, descendența spirituală a fiului Cristian să fie identică cu a tatălui. Generalul Ion Costăș mărturisea unui cerc de prieteni: am discutat cu Petru despre colaborarea cu Publica TV și mi-a spus: trebuie să-l ajut la studii pe viu...

Flata și surprindea tălmăcirea publică a paradigmei dostoevskiene de către Petru Bogatu: „Când a spus „Frumusețea va salva lumea“, Dostoevski s-a referit nu atât la frumusețea exterioară, cât la cea interioară, la „frumusețea absolută“, luminată de spiritualitate, de credința în Dumnezeu. Nu folosiți niște maxime fără să le cunoașteți rosturile și semnificațiile“. Însă judicios și evlavios se originaliza cu mult înaintea lui Dostoevski: nu frumosul va slava lumea, dar altceva și altcineva o va grația și perpetua... Poate credința, suferința și frumosul fabulos ne va ajuta cumva a nu sucomba...

Colegul redacțional și vocațional Ștefan Secăreanu socializa incidentul lor despărțitor: „Acum două zile Petrică era activ pe FB, cu o replică usturătoare dată controversatului analist Cristian Tudor Popescu. Toți înălțurații se adunau la ȚARA! Numi ajung, în această clipă, puterile ca să-i strig, acolo-n cer, pe Virgil Bohanțov, pe Nelu și Stela Butnaru, pe Vicu Tomencu, pe Sergiu Cucu-ietu, pe Petrică Poiată, frații mei de la ȚARA și de la Front, ca să-i anunț că-n drum înspre ei a plecat și Petrică Bogatu! Să-i rog să-i spună lui Petrică, când ajunge la ei, să mă ierte! Că nu am reușit a ne întâlni în

ultimul timp pentru a ne ierta pentru cuvintele grele pe care ni le-am aruncat din cauza bandiților politici din ultimii ani care au pus stăpânire pe Basarabia și pe toată România!“

Orgoliile și sterilitatea mediului spiritual produce efecte și regrete cutremurătoare... Nu credeam și nu doream să află dezlănțuirea derizorie și dramatică bogatiană... Dar acesta a fost dânsul: mare și virtuos în toate. Recitind și completând prezentele evocări, mi-am amintit de polemica avută prin 1998 în ziarul *Literatura și arta*, unde criticam sinceritatea lui P. Bogatu ca excesivă și distructivă. Era o implicație a mea în disputa

dânsului cu N. Dabija — două tabere politico-literare ostile, ireconciliabile. Regretabil, însă oponenții nu publicau opinia rivalilor în ziarele lor, reprezentând apologii circumstanțiale speculative...

Marele filosof patriot creștin P. Țuțea afirma: două nații europene au geniu politic — englezii și românii. Probabil, aceasta a fost inspirația și grația ca, la bordul avionului spre Marea Britanie, să finalizez miniseul evocativ dedicat patriarhului politic și patriotului Patriei sale — Petru Bogatu.

Chișinău-Anglia, iunie 2023

TRAIAN VASILCĂU, CERCETĂTOR ȘTIINȚIFIC LA CENTRUL ACADEMIC INTERNAȚIONAL „MIHAI EMINESCU“

Mitropolitul Efrem Enăchescu — păstrătorul de candelă aprinsă în Basarabia

Cine a fost Efrem Enăchescu? — ne veți întreba.

Ultimul Mitropolit al Basarabiei românești de până la ocupația sovietică din anul 1944.

La 21 mai 2023 s-au **împlinit** 130 de ani de la nașterea sa pământească.

Preotul Mitropoliei Basarabiei și doctorul în teologie Viorel Cojocaru, Cercetătorul și Scriitorul Ștefan Sofronovici, dar și subsemnatul, zmulgându-i numele din zgura uitării, au evidențiat faptele Vrednicului Păstor de suflete creștine la Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu“ din Chișinău.

Ștefan Sofronovici a menționat că în 1993—1994 a fost primul cancelar al Mitropoliei Basarabiei. La Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu“ vin și elevi, și profesori, pentru că M. Eminescu a spus: „Biserica română e maica poporului român“.

Preotul Viorel Cojocaru, din cadrul Mitropoliei Basarabiei, a mulțumit Centrului pentru că nu a uitat de activitatea misionară a Mitropolitului Efrem Enăchescu, care după Mitropolitul Gurie Grosu a conti-

nuat românizarea vieții bisericești, cunoscând foarte bine atât preoții și călugării, cât și creștinii locului.

A studiat și în Franța, la Montpellier.

A fost iubit de basarabeni, deși s-a aflat prea puțini ani la cârma Bisericii Ortodoxe Române dintre Nistru și Prut.

În Jurnalul său, Preotul Paul Mihail scrie despre 250 de preoți uciși în anul 1941, când rușii au intrat mișelește în Basarabia. Aceștia sunt sfinți, care au murit pentru Hristos. La dezvelirea Turnului Dezrobirii Basarabiei, Mitropolitul Efrem mulțumea Domnului că l-a trimis să reanimeze o eparhie frântă.

Fiind prezent la inaugurarea Muzeului bisericesc din Basarabia, Mitropolitul Efrem Enăchescu a declarat că România nu a uitat de acest spațiu istoric al ei, demonstrând el însuși prin fapte elocvente acest lucru.

Traian Vasilcău a menționat că acum Mitropolia Basarabiei trăiește o primăvară precece, o înmugurire care se va transforma, în scurt timp, într-o primăvară a creștinătății.

Alegerea acestei personalități din Calendarul Național 2023 pentru a fi comemorată la 23 mai a fost ca un îndemn mateevician de „a șterge sli-nul, mucegaiul al uitării-n care mai gem“ încă multe nume importante ale Neamului nostru.

Nevoit să ia calea refugului, Mitropolitul Efrem, ca și majoritatea

învățătorilor, medicilor, preoților basarabeni, avea gândul că se va reîntoarce în timp foarte scurt de peste Prut, dar acel timp de ocupație, din anul 1944, a durat tocmai până în anul 1991.

Mitropolitul Efrem a urmat, într-un fel, plecarea predecesorului său, Mitropolitul Gurie, cu care și-a înălțat sufletul la Domnul din aceeași Mănăstire, Cernica.

Cu stoicism și cu încredere i-a continuat lucrarea păstorească și nu a lăsat candelă stinsă în Basarabia după ce Mitropolitul Gurie nu a mai fost în rang de Ierarh.

Calea Mântuitorului, plină de suferințe și spini, a fost urmată de mai mulți preoți basarabeni, modelul jertfelnic suprem fiind trăit de ei cu pregnanță, ca dovadă că viețile lui Gurie Grosu, Serafim Dabija, Mina Dobzeu, Mina Țăruș, Alexandru Baltaga, Vasile Țepordei etc., fac parte din matricea sangvinică a poporului român.

Mihai Eminescu spunea că „unele lucrări sunt necesare, ba chiar mântuitoare”.

O calitate importantă e cea a Memoriei, care trebuie perpetuată în viața fiecărui elev și student.

Mitropolitul Efrem Enăchescu a scris și cărți, apreciate de Părintele Arsenie Boca, care, având mai multe daruri și haruri de la Dumnezeu, nu lăuda pe oricine.

Spre sfârșitul evenimentului, Ștefan Sofronovici și Traianus au dat citire și unor poezii proprii, la temă, din cărțile lor, dar și scrise de Spiritul tutelar al Centrului nostru, domnul Mihai Eminescu, în cheie creștin-ortodoxă.

Preotul Viorel Cojocaru a continuat, învățându-ne că noi nu plecăm în neînțelegere, ci doar în repaos, până la revenirea Domnului Hristos. Eroii neamului nostru sunt comemorați în ziua Înălțării la cer a Mântuitorului Hristos. Ei și-au vărsat sângele pentru Țară, pentru Neam, pentru Hristos. Lor să ne rugăm ca să ducă mai departe Cupa Răbdării noastre și să fim iertați de păcatul uitării de Dumnezeu, în care, mulți dintre noi, mai trăim.

Avem atâtea modele autentice de sfinți, care merită a fi urmate. Nu căutați like-uri, ci urmați modelele nemuritoare de sfinți!, ne-a îndemnat la final Preotul Viorel Cojocaru, binecuvântându-ne gândul și fapta.

Date succinte despre cel comemorat: S-a născut în 1893 în Zăvoienii Vâlcei. Frate în mănăstirea Frăsinei (1908), călugărit la Stănișoara, cu numele Efrem (1910), mai târziu trecut la Cozia, unde a fost hirotonit ierodiacon și ieromonah. Studii la Seminarul „Central” din București (1912—1920), spiritual la Semina-

rul „Sf. Nicolae” din Râmnicu Vâlcea (oct. 1921 — mai 1923), stareț la mănăstirea Cozia (aug. 1922 — ian. 1928), director al școlii de cântăreți de la Cozia (1925—1928), arhimandrit (1923). Își continuă studiile la Facultatea de Teologie din București (1923—1928), cu specializare la Montpellier (1928—1930). Profesor — un timp director — la Seminarul „Sf. Nicolae” din Râmnicu Vâlcea (1930—1933) și exarh al mănăstirilor din eparhia Râmnicului (1930—1936), slujitor la catedrala patriarhală și exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia Bucureștilor (1936—1938). În februarie 1938 a fost ales arhieru vicar cu titlul „Tighineanul” și numit locțiitor de arhiepiscop al Chișinăului (1938—1943); la 12 ianuarie 1944 e ales Arhiepiscop al Chișinăului și Mitropolit al Basarabiei, dar în curând a fost nevoit să se refugieze. Mai târziu, redevine spiritual, dar, de astă dată, la Internatul teologic din București (1947—1948), și stareț la Cernica (până în 1952).

Patriarhul Nicodim a încercat să-l reabiliteze în fața noilor autorități politice, numindu-l spiritual al Internatului Teologic din București. Dar regimul comunist l-a condamnat la pensionare, Mitropolitul Efrem viețuind la Mănăstirea Cernica până în ultima sa clipă de pe pământ.

Foto: Ziarul Lumina

Al treilea duplex Reșița—Chișinău

În data de 26 aprilie 2023, la Centrul Academic Internațional *Mihai Eminescu*, a avut loc un duplex online Reșița — Chișinău, organizat la inițiativa scriitorilor Erwin Țigla și Gheorghe Jurma din orașul Reșița. Este al treilea duplex, primul fiind realizat la 3 martie 2021, iar al doilea — anul trecut, tot la 3 martie. Parteneriatul de colaborare între CAIE și Biblioteca Germană *Alexander Tietz* din Reșița datează din 3 martie 2020, cu câteva zile înainte de începerea pandemiei de corona virus. Atunci cei doi autori au lansat la Chișinău cartea — album *Monumentele Eminescu* / Gheorghe Jurma, Erwin Josef Țigla. Reșița: Banatul Montan, 2018. 144 p. în incinta CAIE, cu participarea acad. Mihai Cimpoi, dr. Mariana Harjevschi, directoarea Bibliotecii Municipale *B. P. Hasdeu* ș.a.

Acest duplex s-a desfășurat cu ocazia Zilei Bibliotecarului, Zilei Internaționale a Cărții și a dreptului de Autor — 23 aprilie. Din cauza sărbătorilor pascale evenimentul a avut loc cu trei zile mai târziu. Echipa partenerilor de la Reșița a fost alcătuită din trei persoane: scriitorul — bibliotecar Erwin Josef Țigla, organizatorul și moderatorul acestui dialog, Gabriela Șerban, directoarea bibliotecii orașenești din Bocșa *Tata Oancea* și scriitorul Gheorghe Jurma, om de cultură, editor, eminescolog. Din partea Centrului Academic Internațional *Mihai Eminescu* au participat academicianul Mihai Cimpoi, pe post de fondator și director onorific, Elena Dabija, directo-

re, poetul Traian Vasilcău, angajat și subsemnatul, Ștefan Sofronovici, angajat, ajutați de kolegele noastre Natalia Corghencea și Cîrja Rodica, ele asigurând asistența tehnică. Ambele echipe au relatat despre activitatea lor timp de un an, din martie 2022 până în prezent, menționând evenimentele mai importante și realizările cele mai relevante.

Erwin Țigla de la bun început și-a exprimat bucuria prilejului de a sărbători împreună Cartea, Autorii și Bibliotecarii, apoi a oferit cuvânt acad. Mihai Cimpoi, care s-a referit la mai multe evenimente culturale. Dintre ele menționăm simpozionul științific „Eminescu al anului 2023”, desfășurat la 13 ianuarie curent, cu participarea scriitorilor de la Iași Cassian Maria Spiridon, președintele Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Iași și Marius Chelaru, redactor șef-adjunct al revistei *Convorbiri*

Literare. În calitate de invitați speciali ei au sporit prestanța simpozionului. A prezentat apoi cartea *Eminescu, ziarist politic*, semnată de Cassian Maria Spiridon, lansată la acel simpozion și volumul Eminescu, *Opere politice*, dăruit de acesta în calitate de editor. Apoi a prezentat câteva cărți, semnate de domnia sa: *Dante — Leopardi și sinele culturii românești*, *Eminescu și ideea europeană*, *Nicolae Dabija în două oglinzi critice*, ediție îngrijită de Lina Codreanu, — Târgoviște: Bibliotheca, 2022, 270 p., coautor Theodor Codreanu, *Grigore Vieru, poetul arhetipurilor* ș.a.

Elena Dabija a adus mai întâi vestea bună despre dezvelirea unui bust al lui Mihai Eminescu în satul Opaci, Căușeni, la care au participat împreună cu acad. Mihai Cimpoi, susținând preocupările primarului Roman Pântea din satul lui Ion Ungureanu în domeniul culturii. Apoi a deschis raportul de activitate pentru anul 2022 de vreo 200 de pagini, din care a citit mai multe realizări importante. Ne vom referi doar la câteva din ele: editarea mai multor volume în parteneriat cu Asociația Culturală *Regal D'Art*, din Suceava, condusă de Lili Bobu, precum și cu Primăria de la Dumbrăveni, în frunte cu Ioan Pavăl. Organizarea lucrărilor Congresului Mondial al Eminescologilor,

sărbătorile eminesciene, Ziua Limbii Române, comemorarea regretaților poeți Nicolae Dabija și Grigore Vieru. În mod special menționând despre lansarea din 18 februarie curent a volumului de poezii pentru copii a lui G. Vieru *Oare cu cine s-o fi jucat Dumnezeu când era copil?* Acesta fiind al 25-lea volum din colecția bibliofilă *REGAL D'ART*, alcătuită din două compartimente: *Regal de Poezie* și *Regal de Înțelepciune*. La eveniment a participat și copilul-minune Rareș Prisacariu, cunoscut de la emisiunea *ROMÂNII AU TALENT*.

Subsemnatul, Ștefan Sofronovici, am prezentat Buletinul „Mihai Eminescu”, ultimul număr apărut anul trecut — nr. 21 (nr.1, anul 2022), anunțând că următorul număr va apare curând. Apoi am avut deosebita ocazie să citesc Premiul Național *TITU MAIORESCU*, de la Revista *Convorbiri Literare* acordat domnului Mihai Cimpoi pentru critică literară, semnat de director Cassian Maria Spiridon la 21 aprilie 2023. Am prezentat apoi distincția oferită de Președintele Republicii Moldova, Maia Sandu, oferită doamnei Elena Dabija — Medalia *Mihai Eminescu*, ordinul fiind semnat la 13 ianuarie curent, când s-au împlinit 23 de ani de activitate ai Centrului condus de ea.

Poetul Traianus a salutat și el creștinește frații de sânge și de credință, zicându-le „Hristos a înviat”! Apoi, ținând în mână mastodontul eminescian *Opere politice*, și-a exprimat admirația pentru publicistica eminesciană, care ne învață în multiple domenii de activitate a societății noastre, fiind actual. Amintind spusa Apostolului Pavel, că toate lucrurile ne sunt îngăduite, dar nu toate ne sunt de folos, el a apreciat această acțiune comună Chișinău—Reșița, drept una îngăduită și de folos. Referindu-se la autori, cărți și biblioteci, a vorbit și de cititori, amintind spusa lui Nicolae Dabija, că o țară este invincibilă nu doar prin numărul de ostași, dar și prin numărul de cititori. La final domnia sa a citit două poezii, una dedicată lui Mihai Eminescu și alta — lui Mihai Cimpoi.

Reluând microfonul, Erwin Țigla a menționat, că au rămas fără cuvinte, ca și data trecută, pentru realiză-

rile obținute la Centrul Academic Internațional *Mihai Eminescu*, felicitându-ne. Domnia sa a spus, că la anul împreună cu colegul Gheorghe Jurma vor reedita cartea *Monumentele Eminescu*, dar până atunci trebuie să mai facă o călătorie la noi, să vadă noile monumente. După aceasta a amintit despre unele remanieri în organizarea administrativă a României, apoi a oferit cuvânt doamnei Gabriela Șerban, pe care a numit-o motorul activităților culturale din orașul Bocșa. Doamna directoare a spus că astăzi putem vorbi nu doar de Bocșa industrială, dar cu mai mult optimism și de cea culturală, spirituală și turistică. În această Bocșa spirituală există o unitate. Recent s-au întâlnit cei trei episcopi — cel ortodox, episcopul catolic și cel greco-catolic într-o unitate de rugăciune și moment cultural cu o expoziție de pictură. În cea de a doua zi de Paști a avut loc un concert muzical, vocal-instrumental *Lumină din lumină*, organizat de administrația locală a orașului Bocșa, împreună cu toate lăcașurile de cult din oraș, biblioteca fiind motorul de organizare și moderatorul evenimentului. În calitate de invitat special fiind cunoscutul cântăreț Costel Busuioc. Se dezvoltă și atracțiile turistice. Biblioteca, având colaboratori valoroși, cu activități de rang european, se vrea ieșită din tiparele tradiționale, europenizată prin spațiu și alte comodități. Revista *Bocșa Culturală* se află în cel de al 24-lea an de apariție. Proiectul editorial al bibliotecii *Bocșa: Istorie și cultură* înmănunchează deja 60 de volume. În acest an Bocșa va sărbători 70 de ani de lectură în biblioteca publică. În final doamna directoare și-a exprimat dorința de a ne întâlni.

Gheorghe Jurma a urmat discuția, mulțumind academicianului Mihai Cimpoi și tuturor oamenilor de cultură pentru primirea la Chișinău, mărturisind că domnia sa cunoaște unele din realizările noastre și bucurându-se de cele aflate recent cu referire la simbolul culturii naționale — Mihai Eminescu. Domnia sa a amintit că în cadrul editurii de la Reșița pe care o coordonează există o colecție de cărți *Eminescu*, în care publică eminescologi de prestigiu,

precum Constantin Cubleşan, Gheorghe Tohăneanu ș.a. Printre ei se numără, desigur, și partenerii noștri, domnii Erwin Țigla și Gheorghe Jurma. Am ajuns la o idee, a spus eminescologul, pe care v-o supun atenției și chiar vă rog să o luați în considerare. Am editat două cărți. Una semnată de Gabriela Șerban, intitulată *Mihai Eminescu în fondurile bibliotecii orașenești din Bocșa* și alta *Mihai Eminescu în fondurile bibliotecii județene Paul Iorgovici din Reșița*, în care este un catalog al cărților eminesciene, de Eminescu și despre Eminescu în aceste biblioteci. Pledez pentru ideea realizării unui fond național sau măcar a unui catalog național sau mai mult decât național al cărților, adică al fondului de carte Eminescu din bibliotecile publice pentru a vedea ce există practic din opera lui Eminescu. Unele biblioteci au, să zicem, prima ediție din poeziile lui Eminescu, altele au prima ediție a lui A.C. Cuza, 1914, *Opere complete* sau cele care s-au editat după 1902, după donarea de către Titu Maiorescu a manuscriselor eminesciene. Am afla astfel la nivelul țării nu doar bibliografia operei eminesciene și a scrierilor despre Eminescu, ci și a fondului de carte, care este puțin altceva, fiindcă o carte este și un produs material, este și un produs spiritual. O carte poate să aibă și un autograf important, o adnotare care își au un rol în procesul studierii. Mai am două idei de adăugat. Una. Vrem să inaugurăm o colecție Mihail Sadoveanu. Nu avem o bibliografie a operei lui Sadoveanu. A doua idee este *Prima carte citită*. Ce influență a avut ea asupra mai multor personalități. Întâlnirea cu cartea este fundamentală și trebuie studiată influența primei cărți asupra scriitorilor și altor personalități. Am constatat că eminescologii au avut printre primele lecturi cartea lui Eminescu. La final Gheorghe Jurma a spus că Reșița este numit *orașul cu poeți*. Academicianul Mihai Cimpoi a salutat ideile propuse, iar poetul Traianus a venit cu propunerea de a edita un volum de poezie cu cei mai valoroși poeți din Reșița și din Chișinău. Dialogul s-a încheiat cu speranța la pace și la noi întâlniri.

LIA BANARI, ȘEFA SERVICIULUI PROTOCOL ȘI RELAȚII CU PUBLICUL,
APARATUL PREȘEDINTELUI RAIONULUI ȘTEFAN VODĂ

În poiana cea cu dor, dor de tot ce-i bun ne leagă

Festivalul-concurs regional de folclor „În poiana dorului” așezat pe harta cultural-turistică a raionului Ștefan Vodă cu câțiva ani în urmă, în ziua de 11 iunie 2023, și-a adunat admiratorii fideli, dar și oaspeții veniți pentru prima dată, în aceeași pitorescă locație pădurea Neghicea din satul Popeasca.

Organizat de Consiliul raional Ștefan Vodă (Direcția cultură, tineret, sport și turism) și Primăria Popeasca, Festivalul-concurs a urmărit și va urmări în continuare scopul

promovării moștenirii culturale naționale (folclorul autentic, portul tradițional), promovarea creației folclorice/promovarea turistică a raionului Ștefan Vodă, stimularea schimburilor culturale și a interesului publicului pentru receptarea creațiilor autentice, precum și la revitalizarea și popularizarea valorilor spirituale și culturale.

Festivalul a întrunit 11 formații cu un număr de 164 artiști amatori din raioanele Ștefan Vodă, Căușeni, Cimișlia, Strășeni și 9 meșteri popu-

lari din s. Popeasca, Feștelița, Volintiri, Căplani, Răscăieți, Olănești.

Deschiderea evenimentului a avut loc în centrul satului, în fața Casei de cultură, renovată în cadrul Programului național „Satul European”.

Participanții și oaspeții Festivalului au fost salutați de către Ion Pădureț, primarul de Popeasca, Vasile Maxim, președintele raionului, Larisa Voloh, deputată în Parlamentul Republicii Moldova, Grigore Oxinte, director adjunct Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial și Iurie Pogor, conducătorul Formației folclorice „Vatra” (Popeasca).

„...Îmi exprim recunoștința față de artiștii amatori, meșterii populari pentru că au dat curs invitației de a bucura publicul...Asemenea evenimente sunt organizate în primul rând pentru generația tânără care are ocazia de a se familiariza cu tezaurul bogat al tradițiilor și obiceiurilor neamului nostru, lăsate din străbuni prin limbajul artistic promovând creația folclorică, având și scopul atracției

turistice a satului și raionului, stimularea schimbărilor culturale și a interesului publicului" (din mesajul președintelui raionului, Vasile Maxim).

Alaiul spectaculos în straie populare de sărbătoare, cu muzică și cântec, s-a deplasat din centru pe străzile satului spre pădurea Neghicea, la locul desfășurării Festivalului-concurs, invitând locuitorii la eveniment.

În sânul naturii, în poiana dorului fiecare a revenit la reclicvele spirituale ale sufletului neamului. Din

depozitarul folcloric al poporului nostru au fost scoase cele mai autentice valori — cântece/melodii de dor, de dragoste, de înstrăinare, de ursită etc., culese din vatra folclorică reprezentată de colectivele participante.

Spectatorii au savurat cu nesaț toată splendoarea și frumusețea artisticului reprezentat în scena improvizată în ansamblu cu peisajul de poveste al naturii cu o frumusețe greu de egalat în simfonia de culori a cireșarului.

Explozia de artistism, frumusețe și bucurie s-a produs prin evoluarea artiștilor amatori cu spectacolele folclorice extraordinare întregite cu piesele culese din zonă.

Conform aprecierilor juriului, prin măiestria scenică, ținuta artistică și interpretarea impecabilă, Premiul Mare l-a cucerit formația folclorică „Vatra” din satul gazdă Popeasca; Premiul I — formația folclorică „Ilincuța” din s. Batîr, r-ul Cimișlia; Premiul II — formațiile folclorice de bărbați „Craii” din s. Talmază, Ștefan Vodă și „Haiducii” din s. Gura Galbenii, Cimișlia; Locul III — formația folclorică „Vatra Nistrenă” din or. Ștefan Vodă, formația

de fluierași „Doruleț” din s. Volintiri și formația folclorică „Bordeiaș” din s. Sireți, Strășeni.

Mențiuni pentru participare s-au acordat formațiilor folclorice „Baștina” din s. Feștelița, „Țărănuța” din s. Căplani, „Baștina” din or. Căușeni și fanfarei „Izvoraș” din s. Popeasca și meșterii populari Anton Port (s. Popeasca) — prelucrarea lemnului, familia Gârjeu Olga și Andrian (s. Feștelița) — țesutul și decorarea portului popular, țesutul brăului în bâte; Natalia Gavgaș (s. Volintiri) — suvenire/accesorii; Vasilisa Maxian și Tatiana Bolozan (ambele din s. Căplani) — împletitul/croșetare pe andree; Ion Cojocari (s. Răscăieți) — ferneră; Alexandru Ceban (s. Răscăieți) — prelucrarea artistică a lemnului; Ludmila Pisarenco (s. Olănești) — prelucrarea artistică a fibrelor vegetale.

Înrădăcinați în acest pământ, folclorul ne este istorie, artă milenară, tezaur de înțelepciune și experiență de viață, ne unește. Festivalul-concurs regional de folclor „În poiana dorului” păstrează și promovează amprenta autenticului, care fără îndoială va dăinui peste ani.

Ion Dascăl și Rodica Buhnă

Veta Ghimpu Munteanu (V.Ch.M.): În ultimii ani despre cuplul Ion Dascăl — Rodica Buhnă s-a tot vorbit. Pentru a nu interpreta nimic din cele auzite i-am invitat la o discuție în care să ne povestească chiar dumnealor despre viața lor artistică și de cuplu. Încep cu Ion Dascăl — nume notoriu în cultura noastră muzicală. Mi-aș dori să vorbești despre rădăcinile tale, Ioane, de cei de acasă.

Ion Dascăl (I. Dascăl): În familia mea din Pelineia, Drochia, întotdeauna s-a cântat. Tatăl meu era lăutarul locurilor. Așa că primul conservator l-am trecut acasă cu tata, care mă lua cu el la petreceri chiar dacă nu-și dorea ca eu să mă fac muzician. Prea greu se câștiga atunci pâinea, cântând pe frig în corturi sau pe prispă, mâncând din bucatele în-

ghețate și apoi nopțile nedormite la nunți, botezuri, cumetrii ș.a. Pentru niște bănuți muzicanții își sacrificau viața și sănătatea. Chiar dacă tata mă sfătuia să merg să fac altfel de studii decât cele muzicale, eu am venit la Chișinău și am susținut examenele la Colegiul „Ștefan Neaga”. Sigur că nu mi-a mai reproșat, ba din contra s-a bucurat.

V.Gh.M.: La ce facultate ai susținut examenele?

I.Dascăl: Eu îmi doream să studiez la facultatea „Instrumente populare” acordeonul, dar din comisia de examinare mi s-a spus că eu și așa cunosc acordeonul și mi-au propus să fac „Teorie, muzicologie, compoziție”. Apoi am urmat Institutul de Arte unde am absolvit facultatea „Dirijor de orchestră de muzică populară”.

Totuși studiile la Colegiul „Ștefan Neaga” mi-au pus baze serioase avându-l ca pedagog pe cunoscutul Loghin Țurcanu prin mâinile căruia au trecut muzicieni talentați precum Tudor Chiriac, Mihai Dolgan, Lidia Botezatu, Valentin Dânga și o mulțime de profesori de la licee și școli de muzică. Chiar dacă profesorul meu dorea să fac școală academică, eu, totuși, mă regăseam mai mult în muzica populară. Mai cântam la nunți pe ascuns, începusem să fac primele aranjamente muzicale pe care le trimiteam spre verificare tatei prin poștă. Se întâmpla asta prin anii 1967-68. Și de atunci tot fac aranjamente. Cred că am ajuns la vreo cinci mii.

V.Gh.M.: Câți copii ați fost în familie?

I.Dascăl: Trei am fost, din păcate am rămas numai doi. Fratele Petrea,

care a fost țambalagiu în orchestra Ansamblului Academic de Stat de Dansuri Populare „Joc” și în „Mugurel”, a decedat. Sora lucrează la grădiniță, a făcut violoncelul, dar s-a reprofilat și cântă acum la pian.

V.Gh.M.: Cum a pornit tatăl tău pe calea muzicii?

I.Dascăl: Tatăl meu a studiat vioara la Bălți la un profesor din România. Apoi a studiat acordeonul, saxofonul, trompeta și alte instrumente. La nord se practica cântatul la diverse instrumente. În orchestra lui au cântat frații lui, verișorii, nepoții. În orchestră 80 de procente erau rude.

V.Gh.M.: Vă amintiți petrecerile din familie pe când erați copil?

I.Dascăl: Când ne adunam la petreceri, hramuri, eu neapărat eram pus să cânt. Treceam un fel de examen și îmi plăcea acest lucru.

Eu aveam un acordeonaș mic și când lumea venea la fântâna noastră să ia apă, eu le cântam marșul sau celor care treceau pe drum. Era plăcerea mea și voia lor bună. La vârsta de 15 ani am venit la Chișinău și aici s-a început altă viață.

V.Gh.M.: Cum se numeau părinții tăi?

I.Dascăl: Irina și Toader.

V.Gh.M.: Cum privea mama activitatea de lăutar al tatei?

I.Dascăl: Ea iubea foarte mult muzica și avea o ureche perfectă. De multe ori după nunți mama îi acorda vioara tatei. Ea înțelegea această muncă.

V.Gh.M.: Bine, dar greul gospodăriei tot pe ea era.

I.Dascăl: Da. Dar și tata cu toate că era dirijor de orchestra în sat, un om văzut, avea și el normă la sferclă. Mamei i s-a acordat „Insigna de onoare” pentru munca la tutun. Ne implica și pe noi copiii la înșirat pe sfoară, la strâns frunzele de tutun. Cred că de aici i s-a tras și boala de care apoi a murit la 75 de ani, deși putea să mai trăiască.

V.Gh.M.: Știu că ai încercat să obții postura de dirijor încă pe când erai student la colegiul „Ștefan Neaga”. Așa este?

I.Dascăl: Da, eram student la anul doi la „Ștefan Neaga” când pentru prima dată am dirijat orchestra de la „Casa tineretului” și de la Școala internat numărul unu, unde director era Popovici, un împătimit de muzică populară care cumpărase țambal, contrabas și m-a invitat să organizez o orchestră de muzică populară cu copiii talentați din școală. Școala nu era cu profil muzical, eu am învățat copiii să cânte la trompetă, vioară, țambal și la acordeon. Am participat la diverse concursuri orașenești și am luat locuri de frunte. A fost o experiență frumoasă. Și după aceste activități s-a aflat printre muzicieni că mai cânt la acordeon, că am ureche, chiar două bune și astfel am ajuns ca la anul patru de studii să cânt în faimoasa orchestra „Fluieraș”.

V.Gh.M.: Ai trecut un concurs pentru această orchestră?

I.Dascăl: Nu. La o nuntă unde cântam erau printre invitați Serghei

Lunchevici și Vladimir Curbet. Ei și s-au apropiat cu propunerea de a veni la ei în orchestre. Nu mă puteau împărți. M-am dus întâi la Vladimir Curbet, apoi am mers la „Fluierașul” lui Serghei Lunchevici. Am cântat acolo timp de doi ani. După care am mai fost un an și artist de circ la Moscova. Mergeam pe sârmă cântând la acordeon, făceam diferite trucuri.

V.Gh.M.: Chiar mergeai pe sârmă?

I.Dascăl: Da.

V.Gh.M.: Dar cum ai învățat acest lucru care e destul de dificil?

I.Dascăl: Acolo ne-au învățat, că plecasem din republică vreo 7 băieți - eu, Petrică Frecăuțeanu și Liviu Știrbu.

V.Gh.M.: Ați fost ademeniți cu lefuri bune?

I.Dascăl: Nu, ni s-au promis apartamente în orice colț al Uniunii Sovietice, inclusiv la Chișinău. Eram copii naivi.

Dar mama mea m-a găsit și acolo. Eram la Tula când a venit cu desaga plini cu făină de porumb, cu brânză, cu vin. Mi-a spus că a venit să vadă unde lucrez. Eu am dus-o la circ tocmai când erau hrăniți caii și maimuțele cu ciocolată, banane. Și mama atunci mi-a spus: „Dragul mamei, pentru asta eu te-am învățat, ca să cânti la cai și la maimuțe? Vino acasă că îți cumpăr eu apartament”.

V.Gh.M.: Bine, dar cel puțin primeați o leafă bună?

I.Dascăl: Ei, da, primeam 70 de ruble nici de țigări nu ne ajungea și

locuiam într-un fel de hotel al circului. Ne hrăneam cu cele mai ieftine produse care le găseam prin magazine — kilcă și altele. Și am venit la Bălți, unde părinții într-adevăr mi-au cumpărat o casuță și acolo am devenit dirijorul orchestrei „Lăutarul” care era una dintre cele mai bune orchestre de la nordul Moldovei. Apoi am fost invitat de Dumitru Blajinu la Chișinău pe post de dirijor secund în orchestra „Folclor” unde am activat timp de 7 ani. În 1987 am fost invitat de domnul Mihai Murzac la Filarmonică ca să reprofilez orchestra de muzică populară „Rapsodia”. Era o orchestra de tip café concert unde se cânta muzică clasică, academică, populară. Nu mă băgasem peste Victor Copacinschi chiar am avut și o discuție cu el și mi-a spus că nu are nici o pretenție și că am libertatea de a reorganiza colectivul pentru că această orchestră nu prea mergea. Așa că am pornit-o în baza orchestrei „Rapsodia”, deși din colectivul vechi rămăsese doar violonistul Veceaslav Castraveț și cântăreața Ileana Țurcanu. Am început a aduna muzicieni și soliști. I-am invitat pe Mihai Ciobanu, Antonina Darienco, Vasile Marin și alți soliști care mergeau doar la concerte. Parcă m-am descurcat cu alegerea membrilor orchestrei pe care împreună cu domnul Murzac și specialiștii de la Minister am hotărât s-o denumim „Mugurel”.

V.Gh.M.: Dar de ce „Mugurel”? Urma s-o faci în stilul „Mugurelului” de altă dată?

I.Dascăl: Da, cam asta era ideea. Fusesse o orchestra care a avut un succes deosebit.

V.Gh.M.: Nu te-ai temut că nu va fi ușor în umbra acelei orchestre de succes?

I.Dascăl: Nu, nu m-am temut. De la prima prezentare a programului a luat foc. Mergeam prin turnee câte două-trei luni prin toate fostele republici ale URSS, ba am ajuns și în Caucaz, Asia, Siberia și numai unde nu am fost, aduceam Filarmonicii saci cu bani. Atunci se organizau concerte, acum suntem dornici să mai mergem pe undeva și nu prea avem aceste posibilități, deși parcă s-a mai reluat activitatea orchestrei.

V.Gh.M.: Pe lângă toate activitățile tale ce țin de orchestra „Mugurel”, pe lângă mulțimea de aranjamente muzicale pe care le faci pentru înregistrări, când mai reușești să scrii și cărți de specialitate?

I.Dascăl: Prima carte a fost una pentru copii „Colacul mare-soarele” și am făcut-o în colaborare cu poetul Iulian Filip cu care suntem vecini cu satele. Această cărțuie ce conținea vreo 30 de cântece a avut o cerere mare pentru grădinițele de copii și pentru elevii din clasele primare. Apoi am făcut o carte cu titlul „Are mama doi feciori” unde am inclus piese semnate de mine, melodii și aranjamente muzicale. Sigur că în carte și-au găsit locul cele mai cunoscute cântece interpretate de artiști iubiți de la noi. Apoi a urmat cartea „Un neam, o viață, un destin” în care, la fel, am inclus mai multe cântece semnate de mine. Ar trebui să mai editez și alte cărți în care ar încapa cele peste cinci mii de lucrări pe care le-am făcut, dar m-am oprit aici. Văd cum va fi mai departe, fiindcă am foarte, foarte mult de lucru cu aranjamentele muzicale. Cărțile pe care le-am editat le-am repartizat prin școlile de profil, pe la biblioteci. Sper peste ani această muncă să fie apreciată la justa ei valoare, iar lucrările editate să fie de real folos pentru lumea muzicală.

V.Gh.M.: Ion Dascăl are doi feciori muzicieni și ei cunoscuți și apreciați, Marcel (violonist) și Cătălin (naist). Băieții tăi și-au dorit să îmbrățișeze aceste meserii sau le-ai impus tu?

I.Dascăl: Nu a fost ca în cazul tatălui meu. Eu mă gândeam că dacă pot să-mi asigur frumos viața cu această meserie, aș putea să-mi ajut și copiii să poată câștiga o bucată de pâine. Nu eram sigur că vor fi buni muzicieni, dar să ai studii muzicale pentru cultura generală e foarte important. Sigur că eu am insistat să facă studii muzicale. Pe Marcel l-am luat în orchestră pe când era student la anul trei la „Ștefan Neaga”. Iată că deja sunt 30 de ani de când cântă în orchestră. Cătălin și el e de 27 de ani angajat. Astăzi sunt veteranii orchestrei „Mugurel”.

V.Gh.M.: Ești pentru ei o autoritate și personalitate artistică, te ascultă, sau se mai lasă pe tânjeală știind că șeful e tatăl lor?

I.Dascăl: Nu e simplu. Știi că este o concepție că trebuie să dai în al tău ca să înțeleagă cel străin.

V.Gh.M.: Nu știu dacă e bună această practică.

I.Dascăl: Ei mă prețuiesc și mă apreciază, văd cât de întregat sunt de soliștii și instrumentiștii de la noi și, mai ales, de cei de peste Prut. Eu am pentru trei ani înainte de lucru.

V.Gh.M.: Să-ți dea Domnul sănătate ca să poți realiza tot ceea ce ți-ai propus.

I.Dascăl: Nu e așa de ușor astăzi. Mai ales muzicienii tineri atât sofisticează, modernizează melodia populară care cere simplețe, gust, rafinament. Pe mine mă deranjează această atitudine. Eu când lucrez cu soliștii sau instrumentiștii le impun punctul meu de vedere. Dar este acum o luptă între muzicienii tra-

diționaliști și ăștia moderni care fac din muzica populară un sport, care îi dau cât mai mare viteză, zgomot. Pe când muzica populară e pentru ascultare, pentru suflet, pentru hrana spirituală.

V.Gh.M.: Acum aș vrea să trec cu dialogul la Rodica Buhnă. Unde și în ce familie te-ai născut?

R.Buhnă: Am venit pe lume în satul Iargara, raionul Leova.

Părinții mei sunt Eugenia și Mihail Buhnă. Mama a lucrat casier la Banca de Economii, tata — electro-mecanic.

Bunicii de la care am preluat dragostea de cântec și de la care am moștenit câteva cântece se numesc Dumitru și Irina Roibu.

În familie suntem 3 fete, eu cu Viorica — gemene și Gabriela, mai mică.

V.Gh.M.: Cum ți-ai ales drumul pe care mergi în viață?

R.Buhnă: După școala medie din sat am intrat la USM, facultatea „Economie și Management”. Asume în această perioadă, 2001—2006, am activat în Ansamblul „Crențuța de iederă” condus de Maria Iliuț. La îndemnul doamnei Maria am încercat să merg individual la concursurile municipale: „Pentru tine, Doamne”, „Cântecul ostășesc”, „Obiceiurile și tradițiile de iarnă”. Și de acolo mi-am pornit calea la Conservator, spre scena profesionistă. Imediat după absolvirea facultății de la Universitatea de stat am mers la Academia de muzică, teatru și arte plastice, facultatea „Canto popular”. Tot aici am susținut și masteratul.

După absolvirea Academiei am lucrat la Gimnaziul cu profil teatral — conducător muzical al cercului de copii, apoi arhivar la „Centrul Național de Creație Populară”. Am mai fost și pe post de folclorist la „Academia de Științe”. Din anul 2009 sunt

solistă în orchestra „Mugurel”.

V.Gh.M.: Rodica, în aparență pari firavă, dar bănuiesc că totuși ai un caracter puternic. Iei decizii atât de hotărâte și neașteptate, cum a fost în cazul studiilor de la facultatea de economie la una de muzică, apoi căsătoria cu Ion Dascăl. Ai mers împotriva oricăror păreri și vorbe.

R.Buhnă: La Economie am mers după voia părinților. Acolo (la USM) am aflat despre Facultatea de Arte Frumoase și despre ansamblul condus de Dna. Maria Iliuț. De la „Crențuța de iederă” mi-am luat zborul în muzică.

În ceea ce privește căsătoria cu Ion... a fost o decizie asumată. Am trecut prin multe, dar eram sigură că fiind împreună vom trece mai ușor peste toate. Am simțit că el este „omul meu”.

V.Gh.M.: Te-am cunoscut de pe când erai studentă, fiindcă în emisiunile mele radio urmăream și artiștii în devenire. Te-am remarcat la concursul „Maria Drăgan” de la Bălăurești. Deși majoritatea concurenților se prezentau cu piese deja cunoscute, tu ai apărut cu altceva, cu cântece originale. În emisiunile în care te invităm într-adevăr ai venit cu cântecul cules de la tine de acasă. Era lăudabil, cu toate acestea mi s-a părut cam mare îndrăzneala ta când te-ai adresat Domnului Dascăl și or-

chestrei „Mugurel” ca să înregistrezi piesele tale. Mai ales că erai abia la cursurile pregătitoare pentru facultatea canto popular. Cum a fost, povestește-ne?

R.Buhnă: Păi, apăruse această îndrăzneală anume după concurs unde soliștii participanți erau acompaniați de orchestra „Mugurel” dirijată de Ion Dascăl. Era unicul dirijor cu care interacționasem până atunci. Părinții mei m-au ajutat material și au insistat să înregistrez. Și la o distanță de doar un an și jumătate am înregistrat cu orchestra „Mugurel” două CD-uri.

I.Dascăl: Eu, care eram pentru autenticitate, îmi plăcuse într-adevăr materialul muzical prezentat de Rodica. După înregistrări eu am venit cu materialul de pe ambele CD-uri la Consiliul artistic de la Radioul Național, unde au trecut cu brio, anume din acest motiv, că era un repertoriu autentic. Asta se întâmpla cu 18 ani în urmă. Și acum eu sunt nevoit să-i spun Rodicăi, că autenticul nu mai merge la public ci doar în cadrul emisiunilor. E foarte greu acum să

răzbați dacă nu ai un repertoriu comercial, mai ușurel.

Mie îmi place enorm folclorul pe care l-am studiat, folclor de toate genurile și din toate zonele, dar din păcate în ultimul timp am obișnuit publicul cu altfel de cântec și viziunile dirijorilor sunt diferite la acest paragraf.

V.Gh.M.: Dar de ce ar trebui să te intereseze poziția altor dirijori?

I.Dascăl: Păi, dacă merg cu toții în altă direcție noi ce trebuie să facem? Eu și așa mă strădui ca orchestra să aibă numele și stilul ei. Și îl are, nu vreau să cedez. Lasă să învețe alții de la mine cum e să cânti muzică populară curat și să respecti zonele.

V.Gh.M.: Dar, apropo, de zone. Atunci când faci aranjamente muzicale pentru soliști din diferite părți ale României e una, când organizezi un concert și ai invitați din toate zonele Țării e foarte frumos, dar care e părerea lui Ion Dascăl referitor la cântăreții noștri moldoveni care cântă oltenește, ardeleneste și așa mai departe. Au ei acest drept?

I.Dascăl: Au dreptul să cânte orice, numai la petreceri, cumetrii, nunți și nu în scenă. Eu tot timpul atenționez artiștii la ce și cum cântă. Îi orientez spre cântecul moldovenesc.

V.Gh.M.: Să vorbim acum despre voi doi. Atunci când a venit Rodica Buhnă la orchestra „Mugurel” să înregistreze piesele pentru albume s-a înfiripat dragostea voastră?

I.Dascăl: Nici pe departe.

R.Buhnă: Mulți ani a fost doar o relație pur profesională dirijor-solist. Mai eram uneori invitată cu orchestra la niște concerte prin sate și atât.

I.Dascăl: Uneori când vedeam că Rodica prinde bine la public o mai invitam și la concertele din Palatul Național, dar asta se întâmpla foarte rar. În anul 2003 eram deja divorțat, dar m-am căsătorit cu Rodica în 2014. Unsprezece ani până la căsătoria cu Rodica am fost singur.

V.Gh.M.: Și totuși când a apărut între voi cea scânteie?

I.Dascăl: Atunci când am înțeles că Rodica este o fată deosebită. Modestă, onestă, cu capul plecat, cu bun simț și mai este și talentată. Dispunea de un potențial din care puteai modela artistul adevărat. Sigur că mă puneam în gardă diferența de vârstă.

R.Buhnă: Lucrurile au venit de la sine, nu știu cum, foarte firești fără să ne dăm seama la ce mergem.

I.Dascăl: Când mergea totul spre căsătorie eu chiar am întrebat-o pe Rodica dacă e sigură că face ceea ce își dorește? „Da, sunt sigură” mi-a răspuns. Pentru mine era un fel de mândrie că mă căsătoresc cu o fată cu 29 de ani mai tânără. Acum lucrurile s-au liniștit, nu mă mai deranjează nimeni cu întrebările.

V.Gh.M.: Dar cum au reacționat băieții tăi, ce ziceau?

I.Dascăl: Ce să zică, ziceau „bine” la începuturi.

R.Buhnă: A fost foarte greu, cu multe vorbe și insinuări.

I.Dascăl: Primul an a fost unul de grele încercări, cu învinuiri, cu propuneri de a mă întoarce la mama lor. Acum toți patru suntem prieteni și colegi de lucru. Rodica e angajată în colectiv din anul 2009.

V.Gh.M.: Rodica, fiind în același colectiv cu fiii lui Ion, cum ai putut trece peste aceste încercări?

R.Buhnă: Recunosc că mi-a fost foarte și foarte greu. Nu-i doresc nimănui să treacă prin ce am trecut eu. Am încercat, totuși, să merg cu capul sus, știind că gura lumii oricum nu o închizi, fiecare e în drept să judece cum vrea și să-și expună părerea.

V.Gh.M.: Bănuiesc că ai avut vorbe grele și cu părinții tăi.

R.Buhnă: Sigur că da. Tata și până astăzi nu vrea să comunice cu Ion, nu-l acceptă. Mama m-a înțeles și a acceptat. Tata, însă, nu.

V.Gh.M.: Dar care e atitudinea lor față de nepoțel?

R.Buhnă: Pe nepoțel îl așteaptă și îl iubesc. Și noi cu tata comunicăm, dar cu Ion așa și nu vorbește și asta mă doare tare.

V.Gh.M.: Ce te-a făcut, Rodica, să treci prin toate acestea și să rezisti?

R.Buhnă: Problemele au început înainte de căsătorie și îmi dădeam seama în ce chestii mă bag. Dar pentru dragostea noastră am mers la orice, fiindcă Ion merita mult mai mult.

Eu din prima am înțeles că este un om deosebit, că este altfel de cât mulți alții din domeniul muzical. Deși este foarte exigent, uneori dur în procesul de lucru, în viața de toate zilele este o fire blajină, părintească și apoi glumele lui îți ușurează parcă viața. Merita să aibă pe cineva alături care să-l susțină, să-i poarte de grijă.

I.Dascăl: Nimeni nu pleacă din familie de bine. La noi nu mai mergeau lucrurile și ne-am despărțit, repet, cu mult înainte de a o cunoaște pe Rodica.

V.Gh.M.: Astăzi vorbești cu fosta soție Galina?

I.Dascăl: Sigur. Avem o relație normală.

V.Gh.M.: Rodica, revin la tine. Îți admir curajul și sacrificiul în numele dragostei tale.

I.Dascăl: Foarte multă lume vorbea că ea s-a cuplat cu mine pentru a o face artistă.

V.Gh.M.: Eu una, obiectiv vorbind, n-o prea văd pe Rodica privilegiată în orchestră.

I.Dascăl: Într-adevăr eu mai multe fac pentru alți cântăreți, mereu nu găsesc timp pentru ea. Așa că cei care gândesc astfel să-și caute de treabă.

V.Gh.M.: Și când a apărut copilul cum a fost? Te-ai mai gândit, Ioane, la vârsta ta, cu nepoți, să devii tată?

I.Dascăl: Să știi că eu nu am fost împotrivă, mai ales că Rodica trebuia să devină mamă.

R.Buhnă: Câțiva ani nu am reușit să rămân însărcinată. Sigur m-am mai consultat la medici, am mai făcut tratamente și când ne gândeam că nu se mai întâmplă a dat de știre minunea. Nu mai speram și pentru mine era deja târziu, aveam 37 de ani.

I.Dascăl: Mulțumim Domnului că copilul e sănătos, deși are atâta energie că ne dărâmă de pe picioare. Are o ureche muzicală perfectă, intonează întocmai cântecele Rodicăi.

V.Gh.M.: Și care e atitudinea fraților mai mari față de el?

I.Dascăl: La început erau sceptici, acum l-au acceptat. Îți dai seama Marcel are 51 de ani și Ionuț 5 ani. Când plecăm undeva îl lăsăm în grija familiei lui Marcel. Totul e în ordine acum.

V.Gh.M.: Slavă Domnului că ați putut demonstra că nu e o simplă aventură ceea ce se întâmplă între voi și că v-a ajuns înțelepciunea să împăcați o familie cu cealaltă. Îmi pare rău, Rodica, că la tine în familie nu e cum ți-ai dorit.

I.Dascăl: Eu în afară de mașină nu am luat nimic din fosta familie. Nu am vrut să fiu blestemat. Noi cu Rodica am luat-o de la zero.

V.Gh.M.: Iată că sunteți împreună deja de 10 ani. Aveți familie, casă, masă, copil și o muncă comună pe care o iubiți foarte mult. Poate că, Ioane, ar trebui să ai grijă ca Rodica să se împlinească plenar ca și cântăreață. Mamă și soție iubitoare a demonstrat că este.

I.Dascăl: Sigur că da, să mai crească un pic Ionuț.

V.Gh.M.: Vă doresc multă sănătate și realizări artistice și vă mulțumesc pentru răspunsurile sincere.

RAIA ROGAC

„Provocarea verii” la Biblioteca „Transilvania”

La Biblioteca „Transilvania” e în plină desfășurare un program mult îndrăgit de copii cu genericul „Provocarea verii”, care a și devenit tradițional nu doar în această instituție, ci în toate filialele Bibliotecii Municipale „P.P. Hasdeu”. Începutul a fost cu patru ani în urmă. Despre tematica și activitățile ediției curente cei interesați, copii și părinți deopotrivă, au fost informați cu ajutorul mass-media. În cadrul lansării programului la nivel municipal, ajuns la ediția a V-a, intitulată „Chișinău — oraș verde, oraș eco”, directorul general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, dr. Mariana Harjevschi, din start și-a exprimat convingerea că tematica ecologică va fi pe placul copiilor, în special pentru cei de la vârsta de 6-12 ani, pentru că organizatorii și gazdele au pregătit pentru toate cele patru ture, a câte zece zile, activități interesante. Au fost prezenți cu mesaje de salut și susținere primarul general al municipiului Chișinău Ion Ceban, viceprimarul Angela Cutasevici, consilierul Ala Mârza și directo-

rul interimar al Regiei „Autosalubritate” Ion Gârlea, care au menționat că dezvoltarea și extinderea parteneriatului cu Biblioteca Municipală, sprijinul logistic pentru bibliotecari întru sensibilizarea și încurajarea copiilor de a participa la activități de

protecție a mediului ambiant pentru ca haină verde și ecologică a orașului Chișinău să strălucească, sunt obiective prioritare. Tot atunci, Programul estival „Provocarea verii” a fost prezentat detaliat de Natalia Cauliuc, șefa Secției Dezvoltare Servicii și

Lilia Donica, șefa Secției Comunicare de la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Între altele, vorbitoarele, au menționat că zilnic Agenda Programului „Provocarea verii” va cuprinde următoarele trei componente: **Citește. Descoperă. Acționează.** Astfel și în acest an micii chișinăuieni sunt provocați să se orienteze spre lectură exploratorie. La *Turnirul Lecturii* fiecare copil înscris în program își asumă angajamentul să citească zilnic minimum 20 de minute. Copiii înscriși în Programul „Provocarea verii” vor afla informații interesante despre grija față de natură, consecințele poluării, colectarea selectivă a deșeurilor, salubritatea teritoriului, sortarea deșeurilor, economisirea energiei, recunoașterea și protejarea

mai creativ participant. De exemplu, la ediția din anul trecut doar în cadrul *Turnirul lecturii* s-au desfășurat 40 de activități, cuprinzând 18194 minute de lectură, dar au mai fost organizate numeroase activități cu tematici diverse: *Hai la o vânătoare de comori, Descoperă Biblioteca ta, Fii bibliotecar timp de o oră, Scrie despre biblioteca ta de vis, Creează un Lapbook, Dezvoltă un produs electronic, Vizitează Biblioteca din sectorul/ cartierul tău, Hai să ne jucăm, Recomandă o carte prietenilor, Scanează o carte, Scrie o poezie, Descoperă cărțile Bibliotecii și Autorii lor etc.*

Am reținut atenția cititorilor mai întâi la lansarea Programului „Pro-

plantelor și viețuitoarelor incluse în Cartea Roșie. În cadrul activităților Programului vor mai fi organizate ateliere, jocuri de societate, descoperiri, întâlniri cu specialiști din domeniu, concursuri, excursii, cercetări și observări în natură, jocuri în aer liber ș.a. Dr. Mariana Harjevschi, mulțumind oaspeților pentru participare și susținere, a adresat conducătorului interimar al Regiei „Autosalubritate” propunerea de a facilita copiilor posibilitatea de a întreprinde o excursie la depozitele de reciclare, care a și fost acceptată.

La sfârșitul verii tuturor participanților Programului li se înmânează diplome pentru cel mai activ cititor, cel mai erudit participant și cel

vocarea verii“ de la Biblioteca Centrală a BM „B.P. Hasdeu“, puntru că în calitate de public au fost toți managerii și șefii de secții a celor 27 de filiale ale instituției mamă, care la încheierea evenimentului au plecat cu portofoliul plin, constând din materiale ilustrative, afișe, agende, statistici etc. Remarc faptul că în toate bibliotecile Chișinăului copiii atrași de acest program vor participa la multe activități interesante.

Am ales să vizitez Biblioteca „Transilvania“, pentru că este una din cele mai mari filiale ale BM „B.P. Hasdeu“ cu o colecție mare de carte, de picturi, de proiecte minunate, cu o experiență bogată în antrenarea copiilor în odihna de vară în cadrul taberelor cu sejur de zi. Acum ea este una dintre cele mai bune în desfășurarea Programului „Provocarea verii“ cu genericul „Chișinău — oraș verde, oraș eco!“. Toate activitățile care au loc aici și la care este implicată aproape întreaga echipă a bibliotecii, sunt oglindite sub formă de jurnal pe site-ul ei, ca într-o oglindă retrovizoare, astfel că doritorii nu se lasă mult așteptați să se înscrie în una din turile verii. De exemplu, în prima tură, prima zi la Biblioteca „Transilvania“ s-a desfășurat în felul următor: la început directoarea Parascovia Onciu a trecut în revistă activitățile planificate, le-a amintit copiilor și părinților responsabilitatea față de program și regulile de conduită în cadrul bibliotecii, nu în ultimul rând a etalat comorile de care dispune instituția, care mereu se completează cu ajutorul parteneriatului cu Biblioteca Județeană „Lucian Blaga“ din Cluj. Surpriza evenimentului a fost vizita dr. Mariana Harjevschi, directorul general al BM „B.P. Hasdeu“, care le-a vorbit copiilor mai multe lucruri interesante despre acest program estival, care în mai puțin de un cincinal a devenit tradițional și atractiv. Au urmat apoi o serie de tot felul de *provocări*. Chiar și cunoștința copiii au făcut tot sub formă de joc. Acesta le-a permis apropiere și noi prieteni. Apoi a fost prezentată cartea „Ghidușel în țara viețuitoarelor: Curiozități din lumea animalelor“.

Copiii au avut posibilitatea să afle diferite curiozități utile și distractive despre animale, plante și natura înconjurătoare. În continuare, pas cu pas, ei au fost invitați să rezolve un rebus, să ghicească ghicitori amuzante, să se antreneze în jocuri de cuvinte, alcătuiind diverse propoziții. Copiii s-au grupat pe echipe, interpretând diferite roluri: *aerul*, *omul* și *natura*, astfel a fost atrasă atenția asupra poluării aerului și măsurilor de protecție pentru aer curat și sănătos. Ca în fiecare ediție, marea provocare a fost *Turnirul lecturii*. Copiii și-au ales câte o carte preferată și au citit nu mai puțin de 20 de minute, urmând ca lectura să fie continuată ulterior. În altă zi participanții la provocări împreună cu bibliotecarele și-au amintit de lucrurile din Chișinău, varietatea lor, de viețuitoarele acvatice ce se întâlnesc în ele, nu în ultimul rând de poluarea lor. După o gamă de jocuri interactive, bibliotecarii le-au vorbit copiilor despre regulile de siguranță la scăldat. O componentă empatică a programului sunt atelierile de creație. Practicând tehnica origami copiii confecționează din foi colorate diferite animale domestice sau sălbatice: pisică, vulpe, iepuraș etc. O altă activitate de mare interes este desenatul. De exemplu, la tema „Circuitul apei“ cele mai minunate desene, care au demonstrat un talent necontestat, s-au dovedit a fi cele ale Sofiei Țurcan și Nadynei Cernat. Bibliotecarele au reușit să trezească interesul copiilor față de problema poluării solului din Chișinău. *Aventura* a început cu desfășurarea unor jocuri interactive bazate pe materialele didactice la tema „Protecția solurilor“. Copii au fost capabili să conștientizeze acțiunile factorului antropoc care dăunează solului, dar și cele ce facilitează, la rândul lor, păstrarea unui sol fertil, important atât pentru agricultură, cât și pentru sănătatea mediului ambiant. Pentru a menține concentrația și atenția lor, această activitate a fost succedată de o altă, la fel de interesantă, care presupunea captarea atenției copiilor printr-un joc de reprezentare a cuvintelor prin utili-

zarea mimicii și a gesturilor. Bibliotecarii au trecut în revistă literatura referitoare la geografia Moldovei. Mai apoi ei au făcut cunoștință cu metodele de îngrijire corectă și eficientă a unor plante. Drept urmare, copii au reprezentat prin desen parcurile Capitalei, în care le place să petreacă timpul liber, dar și plantele lor preferate. Anatol Prohntchi, expert în ecologie, a avut un dialog interesant cu echipa de la „Provocarea verii“.

Într-una din zile, Biblioteca „Transilvania“ a fost înmiresmată de aroma trandafirilor, dăruiti cu drag de către Mirela și Gabriel Pregaru, participanți la „Provocarea verii“. Bibliotecarele doresc să exprime mulțumiri și pe această cale pentru gestul plăcut dnei Natalia Panfil Pregaru, mama acestor copii minunați, care, în răspuns, în numele părinților, le-a scris următoarele: Stimate Doamne! Aveți toată admirația și respectul nostru, mulțumim mult pentru tot ce realizați. Copiii merg cu o deosebită plăcere la biblioteca unde sunt întâmpinați cu căldură, cu sfaturi utile, ajutor și îndrumare de întreg colectivul de la „Transilvania“!

Copii au mai făcut cunoștință cu Cartea Roșie a Republicii Moldova, ei au rămas surprinși de multitudinea acțiunilor ilegale întreprinse de oameni, care conduc la includerea viețuitoarelor și plantelor în Cartea Roșie. În continuare ei au vizitat virtual Grădina Botanică. Copii au avut ocazia de a cunoaște speciile de plante răspândite aici, cât și istoricul ei.

Recent a fost dat startul pentru Turul II și bibliotecarele și-au exprimat speranța că la „Provocarea Verii“ un alt grup de copii vor putea să învețe lucruri noi și utile despre orașul natal, demonstrând practic că vor fi capabili să se implice întru salvagardarea Chișinăului pentru ca acesta să fie mareu verde și ecologic.

Dacă în primul tur au participat 27 de copii, în cel de al doilea sunt antrenați 30. Nu ne rămâne decât să le dorim copiilor Capitalei odihnă plăcută, cunoștințe utile și deprinderi frumoase în toate filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu“.

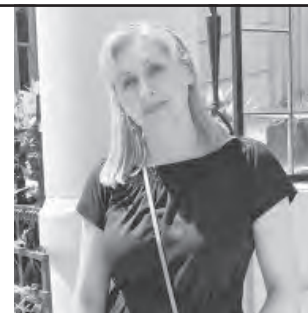
Și dacă

și dacă atunci nu aș fi bifat Clujul pe hartă,
te-aș mai fi întâlnit?
și dacă nu te-ai fi certat cu fata pereche
cu care veniseși la ziua mea, la 18 ani,
am mai fi dansat?
dacă nu aș fi dat jos de pe perete poza cu tata,
cea la cravată, de pe panoul Institutului de Arte,
ai mai fi avut curajul să te apropii nepermis de înfometat?
totuși
dacă

Mamă de bărbat

am găsit în podul Aurei, în sacii depozitați odată cu
plecarea noastră
setul tău de medalii, colecția de ochelari haioși și cutia
cu figurinele Gormiti,
rama foto cu crocodil în care apăreai într-un costum de
Superman,
mamă de Superman mă simțeam pe-atunci.
camera ta încă mai păstrează puzzle-ul 3D cu Burj al-Arab
și cănuța cu Fulger McQueen din care beau acum cafea,
adunându-mi cu greu drafturile gândurilor.
patul suprapus l-am dezinstalat ieri,
am gletuit găurile din perete sigilând niște ani odată cu ele,
mi-am amintit de barba ta zdrobită și plasurele
însăngerat de la ziua ta de 5 ani,
când ți-ai scos haina pătată și ai suflat în lumânări,
rămas doar în chiloții cu Spiderman,
nici „câr” nu ai zis,
mamă de Spiderman am fost atunci.
mi-am amintit și de „girafa” pe care traversam
regulamentar strada,
și de „cămila caraghioasă” pe care o (s)mulgea nana la
Colonița,
dar și de acel mare secret –
sămânța plantată de tati în burta mea
despre care nu trebuia să afle încă nimeni

privirea mi-a căzut pe masa din fier forjat din bucătărie
unde ai lăsat, de ziua mea, ca din întâmplare,
un trandafir și mi-ai strigat din spatele ușii închise
„cu plăcere” în stilul acidulat adolescentin.
mamă de Gamer Legend în Hearthstone am devenit
peste ani,
cu mărimea 43 la pantof și cu opțiunile pentru facultăți
bifate.
„cu plăcere” îți voi striga de după ușa închisă,
într-o ultimă încercare de a fi o mamă cool,
ca să nu îmi vezi luciul ochilor împovărați.
de azi sunt mamă de bărbat

ANDA CRISTINA VAHNOVAN

Nu pot decât să ne-mpăcăm

nu e ușor
să vezi în oglindă alt chip decât cel înregistrat pe retină,
nu e plăcut să îți simți fisurile
vitejiilor din trecut, care nu ezită să își spună cuvântul,
să accepți faptul că partea cea mai mânată de pânze a vieții
își trage ancora pe aceste maluri.
că vrem sau nu – timpul și le ia pe ale sale,
și le revendică hapsân, mușcând parcă tot mai aprig,
te lasă fără arme pe un câmp al bătăliilor încă neterminate.

„când vârtejul apei te trage în jos, nu are sens să te opui”,
citisem undeva,

poți să te aduni în poziția embrionară și să te lași dus de
curenți,
doar astfel mai ai șanse să supraviețuiești.

e valabil și pentru ani
și atunci – să mă ducă.
puțini sau mulți, încă nu știu, dar descotorosiți de toate
pe câte nu le-am mai putut duce,
eliberați de condiționări și restricții, ce îngreunau viteza
pașilor
și mai ales, ale deciziilor.

fără regrete –
celor greșiți le-a expirat termenul,
sunt impregnați în riduri,
negarea denotă neputință, acceptarea – maturitate.
cei mai strâmbi, totuși, m-au învățat ținuta corectă,
am ajuns să dansez datorită lor.
sunt ai mei
toți 43 duși cu capul sus
și vertebrele tasate

Anii tăi

m-ai întrebat dacă poezia scrisă pentru ziua ta
trebuia să conțină rimă
și de ce am dat totul din casă.
nu ești primul copil care nu înțelege poemele mamei
și nici de ce nu am putut să nu scriu,
păi, altfel, despre ce aș fi scris?

poate despre faptul că în prima noastră poză cu tati
 în căminul 6 din Hasdeu,
 în camera cu posterele Red Hot Chili Peppers și macho
 man-ul de la Marlboro,
 tatăl tău avea anii tăi de acum,
 iar geaca maro din piele întoarsă, pe care ți-ai
 cumpărat-o anul acesta,
 îmi tot genera déjà-vu-uri —
 nu reușeam să înțeleg de ce.
 una identică avea și el în acea poză,
 găsită în cutiile depozitate la Cluj.

gustul primelor înlănțuiri,
 părul blond răvășit,
 blugi cu talie înaltă și tricou cu spatele gol,
 pereți jerpeliți cu rafturi fixate pe sfoară,
 scaune vechi cu numere de inventar,
 pline de cursuri și câni murdare
 și o bursă de 50 de dolari pe lună,
 iar el avea anii tăi.

cam atât aveam pe atunci

Rafturi

în garaj, în singurătate,
 încerc să identific eroarea din
 imaginile devenite alb-negru
 ale amintirilor încă în garanție.
 ușa garajului 16 de vizavi e ridicată
 vecina de culoare, din Uganda, își ordonează anii
 „astea sunt manualele copiilor mei, plecați acum în
 lume”, zise,

„astea – tablourile soțului meu, fost medic,
 a murit acum zece ani”
 „aici – o bicicletă,
 vreau să o duc, dar nu o pot dezambla,
 nu ai o cheie franceză cumva?”
 îi curg lacrimi din ochi,
 o văd și eu ca prin ceață.
 mi-am amintit, draga mea Natașa, garajul tău din
 Iancului,
 sacii cu haine pentru donat, papucii rămași mici ai
 copiilor,
 rochiile pentru „când vom mai slăbi”, dintre care mi-ai
 dat-o pe cea albastră,
 ofereai mereu felii din inima ta mare,
 fără regrete.

râdeam de rețetele noastre disperate cu smântână și
 drojdie

pentru a mai pune câteva kile,
 adolescente slabe și complexate.
 la ultimul whisky dat peste cap acum câteva zile, la Cluj,
 mi-ai zis că nu te-ai amețit deloc,
 că, în timp, am devenit mai tari, deși mai grase,
 am râs din nou

de sprâncenele pensate aiurea pe care ziceai că vrei să le
 îngroși.
 mi-ai scris de ziua mea „să nu îndrăznești să mori prima”
 și mi-ai făcut-o.

ultimul story de pe facebook a fost văzut de tine,
 dar nu mi-ai mai răspuns la telefon,
 deși te sunasem în acea zi.
 anii noștri – rafturi cu saci etichetați,
 abandonați într-un garaj,

și amintiri demontate cu o cheie franceză

Thailandezul mic de statură

thailandezul mic de statură, mereu zâmbitor,
 face curățenie în blocul nostru în fiecare joi,
 miroase totul a detergent cu aromă de flori,
 iar aspiratorul lovește ritmic în ușile apartamentelor.
 ieri a mirosit altfel în tot blocul,
 un iz înțepător care persistă și astăzi,
 a murit vecina de la flat 2,
 a avut COVID.

thailandezul mic de statură și-a făcut datoria impecabil,
 ca de fiecare dată,
 doar că nu mai zâmbea,
 și-a adunat ustensilele, și-a șters fruntea cu mănua
 și a plecat spre casa unde nu îl mai aștepta nimeni.
 soția sa a decedat și ea recent
 de COVID.

thailandezul mic de statură a devenit și mai mic

Sus

căderea de la înălțime
 asigură viteza unei morți sigure,
 golul interior
 ca o cameră din chiria fără perdele,
 cu capac ieftin de wc,
 căreia nu îi vei spăla geamurile niciodată.
 conturez cu liner-ul ochii,
 dungi negre sacadate,
 mă simt ca un cadou nedorit,
 vândut pe e-bay la jumătate de preț
 după ce trec sărbătorile.

unde-am greșit?
 închid ușa și memoria fiscală
 fără ultimul raport Z,
 nu mai contează balanța,
 altele sunt pierderile,
 am predat cheia prin proces verbal
 ultimile scrisori în cutia poștală,
 vă donez cnp-ul
 și zilele libere neluate din raportul grabber,
 scările ademenesc
 tot mai sus

Universul colorat al Gabrielei Stroici

Gabriela Stroici este o tânără artistă în devenire din Republica Moldova, pasionată de culoare și frumusețe. Universul cromatic al Gabrielei Stroici se rezumă la lumea, așa cum o percepe tânăra pictoriță și se include într-o impresionantă colecție de lucrări, care reflectă profunzimea spiritului și al talentului ei.

LILIANA ROTARI, DIRECTOR
ADJUNCT ȘCOALA RAIONALĂ
DE ARTE PLASTICE „NICOLAE
MOISEI” TELENEȘTI

Recent Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a găzduit în perioada 24 mai — 24 iunie 2023 o amplă expoziție cu lansare a celor mai reprezentative lucrări ale Gabrielei Stroici.

Talentul Gabrielei Stroici s-a manifestat încă pe băncile școlii din satul ei de baștină, Bănești, după care a continuat să-și dezvolte abilitățile artistice la Școala Raională de Arte

Plastice „Nicolae Moisei” din Telenești, pe care a început să o frecventeze de la vârsta de 11 ani.

Sub îndrumarea atentă și competentă a profesoarei de pictură, doamna Caprian Svetlana, tânăra pictoriță a transpus viziunea sa artistică în sute de lucrări, realizate pe parcursul a 8 ani de studii.

Indiscutabil, doamna profesoară Caprian Svetlana a avut un rol semnificativ și decisiv în facilitarea găsirii

de sine și a stilului propriu în arta plastică a discipolei sale, în care a descoperit un înalt potențial artistic și pasiune pentru înveșnicirea Frumosului din jur.

În cei 11 ani de studii, Gabriela Stroici a demonstrat, că rămâne o fidelă creatoare de frumos, pe care îl immortalizează în tablouri, compoziții artistice.

Lucrările Gabrielei Stroici exprimă emoțiile, sentimentele și nostal-

giile personale, redate printr-o varietate de culori și forme, trezind, la rândul lor, emoțiile, sentimentele și nostalgiile celor care le privesc și le admiră.

În mâinile Gabrielei Stroici șevalețul, pânza și culorile devin ascultătoare și se transformă în opere de artă

În cei 11 ani de studii la Școala de Arte Plastice „Nicolae Moisei” Gabriela Stroici a adunat în palmaresul personal multe premii și diplome de recunoaștere a talentului,

participând la diverse concursuri naționale și internaționale.

Evenimentul de lansare a expoziției personale a Gabrielei Stroici, actualmente studentă în anul I a facultății de arte plastice a Academiei de Artă, Muzică și Teatru, a fost moderat cu profesionalism de către Alina Chiriac Ivașcu, o personalitate cunoscută în industria media, având o vastă experiență în radio.

Printre invitații speciali la acest eveniment s-au numarat nume de rezonanță din lumea artistică a Republicii Moldova, precum Galina Vieru — artist plastic; Ion Jabinski — artist plastic; Iurie Matei — pictor, Artist al Poporului; Gheorghe

Mustea — Academician, Artist al Poporului; Vasile Iovu, Artist al Po-

porului; și Ion Razza — interpret de muzică ușoară, Artist Emerit.

Toți au împărtășit celor prezenți talentul și pasiunea lor artistică, așa cum o face și Gabriela Stroici și tablourile ei.

Printre invitați s-au numărat și reprezentanți ai raionului Telenești,

inclusiv dl Alexandru Taburceanu — vicepreședintele raionului, Alina Pascaru — șefa Direcției Generale Educație, Maria Vleju — șefă adjunctă a Direcției Generale Educație, Pavel Casian — șeful Secției Cultură, Tineret și Sport.

La evenimentul de lansare a expoziției au participat și mulți colegi ai protagonistei, elevi ai Școlii de Arte Plastice „Nicolae Moisei”, care s-au bucurat de o experiență unică — dialogul cu cei mai cunoscuți reprezentanți ai lumii artistice: compozitori, interpreți, pictori.

Acest eveniment a reprezentat o oportunitate unică pentru elevii îndrăgostiți de artă și frumos, fiind un moment important în formarea acestora ca viitori artiști.

Lucrările Gabrielei Stroici se caracterizează prin utilizarea unui spectru larg de culori, tonuri pastelate și tehnica detaliată de pensulă fină. Acestea crează o atmosferă de sensibilitate și emoție, care aduce o notă de frumusețe transcendentă în viața de zi cu zi.

De la reprezentări ale naturii și portrete — la peisaje urbane și citadine sau florale abstracționiste, lucrările Gabrielei se concentrează pe expresivitatea culorii și a formei.

Expoziția „Univers chromatic” a Gabrielei Stroici a fost un adevărat succes, impresionând publicul cu frumusețea și sensibilitatea lucrărilor sale și o ocazie minunată pentru publicul prezent la eveniment de a descoperi și aprecia arta contemporană cu o înclinație spre culori vii și luminoase.

Este important de menționat că expoziția „Univers Chromatic cu Gabriela Stroici” a fost organizată cu suportul Coaliției Sectorului Cultural Independent din Republica Moldova, o organizație non-guvernamentală care contribuie la dezvoltarea culturii și artei în țară. De asemenea, evenimentul a beneficiat de sprijinul financiar al Fondului Noii Democrații, care a susținut implicarea mai multor artiști din Republica Moldova și a ajutat la consolidarea poziției evenimentului în lumea artistică din țară.

Această colaborare a fost esențială pentru organizarea expoziției și a asigurat succesul acesteia prin atragerea unui public larg și prin promovarea talentelor locale.

Este important să menționăm faptul că familia Gabrielei Stroici nu doar că a avut un aport important în organizarea expoziției „Univers Chromatic”, dar și a susținut și încurajat pasiunea acesteia pentru artă pe tot parcursul său la Școala Raională de Arte Plastice „Nicolae Moisei” Telenești, promovându-i talentul și creativitatea la fiecare etapă a formării sale artistice.

Pantelimon Halippa (1883-1979)

Om politic basarabeian, absolvent al Seminarului Teologic din Chișinău (1898—1904), a urmat Facultatea de Fizică și Matematică a Universității din Dorpat (Iuriev), apoi Facultatea de Litere a Universității din Iași, a editat ziarul *Basarabia*, apoi, din 1913, și ziarul *Cuvântul moldovenesc*; membru al Partidului Socialist-Revoluționar, delegat al țăranimii basarabene la Congresul Uniunii Țăranilor din întreaga Rusie; fondator al Partidului Național Moldovenesc (martie 1917), deputat în Sfatul Țării (21 noiembrie 1917—18 februarie 1919), vicepreședinte al Sfatului Țării; după Unire a fost numit ministru de Stat pentru Basarabia (1919—1927), ministru al Lucrărilor Publice, ministru al Muncii, Sănătății și Ocrotirii Sociale; deputat și senator în Parlamentul României; arestat în 1950 și condamnat la 2 ani de închisoare; a fost închis la Sighet. În 1952 a fost predat sovieticilor și ținut într-o închisoare KGB unde i s-a cerut să demonstreze că Unirea Basarabiei cu România nu a fost legitimă. Condamnat la 25 de ani de muncă silnică de către Tribunalul Militar Ucrainean din Chișinău, a fost dus în Siberia. A fost eliberat în 1955 și readus în țară, la Aiud și Gherla, unde a stat fără nicio condamnare până în 1957. Crezând, după 1960, că România trebuie să reunească cele două state românești, a fost permanent anchetat de către securitate și a organizat în locuința sa întâlniri clandestine ale basarabenilor. În 1968 a cerut aprobarea liderilor Partidului Comunist Român pentru organizarea unor manifestații la 50 de ani de la Unirea Basarabiei. Autoritățile comuniste l-au susținut tacit în activitatea sa de documentare în problema basarabeiană. Bătrânul Halippa a trimis memorii lui Charles de Gaulle și Richard Nixon demonstrând cu acte și documente abuzurile sovietice.

Nicolae Dabija (15 iulie 1948 – 12 martie 2021)